C/2024/1980

18.3.2024

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Balíček úlev pro malé a střední podniky a iniciativa BEFIT

(C/2024/1980)

Zpravodajka: Kate FEENEY (IE/Renew E.), členka rady hrabství Dún Laoghaire-Rathdown

Odkazy:

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Balíček opatření na pomoc malým a středním podnikům
COM(2023) 535 final

návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích
COM(2023) 533 final

návrh směrnice Rady, kterou se zavádí daňový systém sídla pro mikropodniky a malé a střední podniky a kterou se mění směrnice 2011/16/EU
COM(2023) 528 final

návrh směrnice Rady o podnikání v Evropě: rámec pro zdanění příjmů (BEFIT)
COM(2023) 532 final

návrh směrnice Rady o stanovování převodních cen)
COM(2023) 529 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

Obecné připomínky

1. je znepokojen rozsahem geopolitických problémů a problémů v oblasti konkurenceschopnosti, s nimiž se potýkají podniky v Evropě, a jejich dopadem na odolnost evropského hospodářství. Souhlasí s tím, že malé a střední podniky, které tvoří 99 % všech podniků v EU a poskytují dvě třetiny pracovních míst v EU, čelí bezprecedentní nejistotě související s nestálostí stávající globální ekonomické situace, která se projevuje omezeními v dodavatelských řetězcích, nedostatkem pracovních sil a zejména odborníků, nekalými praktikami hospodářské soutěže a přibývajícím regulatorním tlakem. Pro malé a střední podniky je tak podnikání stále náročnější;

2. konstatuje rovněž, že řada problémů, s nimiž se malé a střední podniky potýkají, je dobře známa a vznikla již před nynější geopolitickou a postkovidovou krizí. Proto vítá, že se Komise zaměřuje konkrétně na malé a střední podniky, nicméně podotýká, že by tato podpora měla být trvalá a aktivní, nikoli reaktivní;

3. souhlasí s tím, že řešení výše popsaných problémů musí být součástí průmyslové strategie EU, která bude vycházet z dynamiky směrnice o energetické účinnosti, směrnice o obnovitelných zdrojích energie III, směrnice o zdanění energie a aktu o čipech a bude směřovat k zajištění otevřené strategické autonomie Evropské unie;

4. připomíná, že Evropská komise zveřejnila sdělení o hospodářské bezpečnosti v Evropě, nicméně dodává, že široký rámec průmyslové politiky EU musí být zakotven v národních programech reforem jednotlivých členských států a programech inteligentní specializace jednotlivých regionů;

5. v této souvislosti vítá sdělení o balíčku úlev pro malé a střední podniky a podpůrné legislativní návrhy. Tento balíček právních předpisů na podporu konkurenceschopnosti a odolnosti malých a středních podniků, jež jsou páteří evropského hospodářství, je totiž již dlouho očekáván;

6. vyjadřuje politování nad tím, že byl balíček úlev pro malé a střední podniky zveřejněn v tak pozdní fázi politického mandátu, a proto řeší kombinované dopady pandemie Covid-19 a útočné války Ruska proti Ukrajině a jejich důsledky – např. energetickou krizi, problémy globálního dodavatelského řetězce a prudce rostoucí inflaci – až se zpožděním. To má za následek pomalé oživení a nižší výkonnost evropských malých a středních podniků;

7. podle něj současný vývoj naznačuje, že společnosti hrozí vyšší riziko, že ji zasáhne řada krizí. Ekonomika se proto musí přizpůsobit, aby byla udržitelná, pevná a odolná. Musíme se připravit na novou realitu geopolitické nejistoty, pandemií a extrémních povětrnostních jevů. Kromě toho bude nutné vynaložit další úsilí, aby se podařilo zastavit změnu klimatu, protože podle zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) z roku 2023 se celosvětové emise skleníkových plynů nepřestaly zvyšovat. Tyto problémy radikálně změní hospodářské podmínky;

8. souhlasí s tím, že široká škála politických opatření a finančních nástrojů stanovených v balíčku úlev pro malé a střední podniky musí být prováděna v úzké spolupráci s místními a regionálními orgány, aby bylo podpořeno místní podnikání a inovace a byly maximálně využity silné stránky a zdroje jednotlivých regionů;

9. požaduje bezvýhradné uznání zásady „zelenou malým a středním podnikům“, která má být skutečným vzorem následovaným v celém legislativním cyklu EU, a pevně doufá, že Komise i spolunormotvůrci tuto zásadu přijmou za svou a budou ji při své práci důsledně respektovat. Znovu připomíná, že by zásada „zelenou malým a středním podnikům“ neměla ohrozit zohledňování udržitelnosti, jelikož udržitelnost považuje za nedílnou součást všech politik EU;

10. podporuje záměr jmenovat zvláštního zmocněnce EU, který bude podřízen přímo předsedovi či předsedkyni Komise, čímž se posílí úloha sítě zmocněnců pro malé a střední podniky a filtr malých a středních podniků. Zároveň apeluje na Evropskou komisi, aby zajistila, že tato funkce bude skutečně přínosem, a nedocházelo ke zdvojování práce GŘ GROW. Doporučuje navodit větší součinnost mezi sítí zmocněnců pro malé a střední podniky a příslušnými subjekty na daném území;

11. vyzývá Komisi, aby zvážila vytvoření nového rámce, který by rozlišoval mezi začínajícími a rozvíjejícími se podniky a ostatními malými a středními podniky, aby byl uznán zásadní podíl této skupiny podniků na dosahování hospodářského růstu, plnění cílů růstu s nulovými čistými emisemi, a také jejich přínos ke zvýšení průmyslové autonomie EU;

Uvolnění regulace & digitalizace

12. uznává, že regulační a administrativní zátěž patří k hlavním překážkám, o nichž malé a střední podniky a průmyslové subjekty ([1]) pravidelně informují, a vítá skutečnost, že balíček úlev pro malé a střední podniky tento prioritní problém do značné míry řeší. Zdůrazňuje, že je připraven odstraňovat nejen tuto zátěž, ale i překážky bránící přeshraniční činnosti, a to prostřednictvím své platformy evropských seskupení pro územní spolupráci (ESÚS);

13. připouští, že plnění cílů Zelené dohody pro Evropu vyžaduje vzhledem ke stále komplexnějším globálním podmínkám jednodušší regulační rámec, který bude flexibilní, přizpůsobivý a přiměřený a bude vyhovovat zamýšleným záměrům. To má rozhodující význam zejména pro nejzranitelnější hospodářské subjekty, jako jsou malé mikropodniky a rodinné podniky;

14. upozorňuje na skutečnost, že se Komise zavázala zajistit, aby se při tvorbě politik EU standardně prováděly testy dopadů na malé a střední podniky, filtry malých a středních podniků a kontroly konkurenceschopnosti. Zdůrazňuje, že by Evropská komise měla v souvislosti s testy dopadů na malé a střední podniky zajistit, aby její ředitelství měla k dispozici dostatek zdrojů a organizačních kapacit k provádění kvalitních testů dopadů na malé a střední podniky. Testy dopadů na malé a střední podniky by se měly provádět při přípravě všech návrhů právních předpisů, nikoli pouze v případě spisů týkajících se ekonomiky. V této souvislosti by měly být rovněž zohledňovány kumulativní a následné přirozené dopady právních předpisů. Testy by měly být aktualizovány v průběhu celého legislativního procesu. Podobné mechanismy, které uznají úlohu místních a regionálních orgánů při provádění práva EU, jsou potřebné také členských státech, nesmí však vnést do právních předpisů žádné další požadavky;

([1]) https://www.smeunited.eu/news/smes-require-rules-that-reach-objectives-not-add-red-tape.
https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2022/11/EES-2023-Euochambres-Economic-Survey-Report.pdf.
https://www.businesseurope.eu/policies/smes-and-entrepreneurship/reducing-regulatory-burdens-smes.

15. v souvislosti s testy dopadů na malé a střední podniky vyzývá Komisi, aby se v hodnoceních dopadů rozlišovalo mezi různými velikostními kategoriemi malých a středních podniků (mikropodniky, malé a střední podniky). Bude tak možné detailněji a cíleněji posuzovat dopad jednotlivých iniciativ a více zapojit zainteresované strany z řad malých a středních podniků;

16. vyzývá k posílení úlohy VR v platformě Fit pro budoucnost vzhledem k práci jeho sítě RegHub a k posílení součinnosti mezi testy dopadů na malé a střední podniky a posuzováním územních dopadů, neboť převážná většina malých a středních podniků působí na místních trzích;

17. žádá o zapojení své sítě RegHub do procesu omezování byrokracie v EU a vyzývá orgány veřejné správy na všech úrovních, aby v rámci svých pravomocí vyvinuly podobné racionalizační úsilí;

18. vítá, že se Komise zavázala omezit o 25 % byrokracii spojenou s podáváním zpráv, které vyplývá z právních předpisů EU. Je přesvědčen, že tohoto cíle lze nejlépe dosáhnout uplatňováním koncepce aktivní subsidiarity a v úzké spolupráci s podnikatelskými organizacemi a obchodními komorami;

19. je přesvědčen o významném potenciálu digitalizace při odstraňování překážek a byrokracie spojené s podáváním zpráv, která zatěžuje malé a střední podniky. Bezvýhradně podporuje zavádění evropských center pro digitální inovace po celé EU a má za to, že pokud bude náležitě připravena a využívána jednotná digitální brána a nový technický systém založený na zásadě „pouze jednou“, otevřely by se v této oblasti nové příležitosti. Upozorňuje nicméně na skutečnost, že se malé a střední podniky musí s těmito novými nástroji a jejich funkcemi nejprve obeznámit. Domnívá se, že to lze nejlépe provést na místní a regionální úrovni;

20. konstatuje, že mnoho místních a regionálních orgánů má k dispozici příklady osvědčených postupů, pokud jde o uvolňování regulace a již přijatá opatření k omezení povinnosti malých a středních podniků podávat zprávy. Vyplývá to z informací od malých a středních podniků a místních zainteresovaných stran. Výbor regionů má jakožto zástupce regionů a obcí v EU k dispozici potřebné odborné znalosti ke shromažďování těchto příkladů a k jejich širšímu uplatňování;

21. vítá návrh Komise provádět spolu s Evropským parlamentem a Radou posouzení dopadu navrhovaných podstatných změn návrhů Komise na malé a střední podniky a konkurenceschopnost přímo „na místě“. Doporučuje zapojit do tohoto procesu příslušné zpravodaje VR, neboť do něj díky své blízkosti vůči malým a středním podnikům na místní úrovni mohou vnést cenné podněty;

22. zdůrazňuje, že by malé a střední podniky v Evropě měly prospěch z užšího provázání digitalizace s programem zlepšování právní úpravy ve veřejném sektoru, jelikož by byla zužitkována nedávná činnost sítě RegHub související se zadáváním veřejných zakázek a se strategiemi interoperability orgánů veřejné správy v EU a jelikož by místní a regionální subjekty byly zapojeny do hledání inovativních regulačních řešení;

23. zdůrazňuje, že regiony a města v Evropě jsou otevřeny novým nápadům a mohly by nabídnout praktické možnosti k regulačnímu experimentování, v jehož rámci by se v konkrétním omezeném prostředí testovala pravidla a předpisy příznivější pro inovace a následně se informovalo o osvědčených postupech. Výbor regionů již mapuje takové projekty, které naše malé a střední podniky pomáhají připravit na budoucnost, například v oblasti umělé inteligence. V závislosti na konkrétním využití umožňují řešení v oblasti umělé inteligence podnikům racionalizovat jejich výrobní procesy nebo zefektivnit pracovní postupy, a tím i snížit náklady, ale mohla by být využita i k tomu, aby podnikům usnadnila a zlevnila kontakty s úřady a dodržování právních a správních předpisů. Podobné záměry by měly být realizovány v širším měřítku ve všech městech a regionech EU;

24. konstatuje, že digitální transformace v sektoru malých a středních podniků, jejímž účelem je těmto podnikům pomoci, vyžaduje takové systémy IT, které jsou moderní, poskytují tomuto sektoru důvěru a mají nejvyšší úroveň kybernetické bezpečnosti;

25. zastává názor, že by k podpoře zjednodušování a omezování předpisů a zintenzivnění digitalizace měla být využívána jednotná digitální brána EU;

Investice & přístup k financování

26. konstatuje, že evropské malé a střední podniky ve většině případů investují do své udržitelné transformace, ačkoli se obecně potýkají s problémem, jak na tyto investice získat finanční prostředky a jak dostát příslušným požadavkům na podávání zpráv;

27. vzhledem k důležité roli bank při financování, k omezením, která jsou v současné době spojena s udělováním dotací, a k malému významu, který má pro malé a střední podniky kapitálový trh, se domnívá, že by měly být výrazným způsobem navýšeny kapacity bank v oblasti poskytování udržitelného i jiného financování, jež potřebují malé a střední podniky k tomu, aby prosperovaly, a to pomocí pobídek a jednoduššího regulačního rámce, přičemž je třeba mít na paměti dlouhodobý cíl dosažení finanční soběstačnosti podniků;

28. zastává názor, že silné regionální ucelené systémy jsou na evropské úrovni mj. díky meziregionálním investicím do inovací úzce provázány tím, že dochází k mezinárodním výměnám poznatků mezi malými a středními podniky a mezi regionálními orgány;

29. podporuje nové nástroje vyvinuté v rámci nového evropského programu inovací, např. vytvoření regionálních inovačních údolí, a vyzývá zejména Evropské podnikatelsky zaměřené regiony (EER), aby využily s tím spojené možnosti financování a spolupráce;

30. požaduje větší součinnost mezi Evropským fondem pro regionální rozvoj (EFRR) a programy InvestEU, Digitální Evropa a Horizont, zejména s cílem posílit spolupráci mezi malými a středními podniky, vysokými školami, technologickými centry, evropskými centry pro digitální inovace a dalšími výzkumnými a inovačními zařízeními;

31. upozorňuje, že je nutné i nadále poskytovat podporu malým a středním podnikům v rámci politiky soudržnosti, a to zejména vzhledem ke stávajícím omezeným dodávkám, vysokým cenám energií a inflaci. Více než 23 miliard EUR z prostředků politiky soudržnosti má být vynaloženo na pomoc malým a středním podnikům při jejich růstu a zvyšování jejich konkurenceschopnosti. Proto je nesmírně důležité, aby se v regionech EU co nejdříve začaly provádět operační programy a zamezilo se zbytečným převodům finančních prostředků do rozpočtů jiných programů EU;

32. ačkoli vítá snahu Komise posílit evropskou konkurenceschopnost mimo jiné prostřednictvím Platformy strategických technologií pro Evropu (STEP), jejímž cílem je zefektivnit investice do strategických technologií nezbytných pro konkurenceschopnost a strategickou autonomii Evropy, opakuje, že se v souladu se svým nedávným stanoviskem k revizi VFR na období 2021–21027 i nadále staví negativně k záměru, aby byly z finančních prostředků poskytovaných v rámci politiky soudržnosti podporovány velké podniky v přechodových regionech a rozvinutější regiony členských států s HDP na obyvatele pod průměrem EU, jak bylo nastíněno v návrhu platformy STEP;

33. zdůrazňuje slibnou úlohu fondů rizikového kapitálu a skupinového financování z hlediska zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování. Požaduje, aby byla tato řešení více uznávána a podporována, neboť jsou účinnými nástroji k podpoře hospodářského růstu a konkurenceschopnosti v Evropě;

34. zastává názor, že možnost kombinovat různé druhy podpory EU za účelem posílení důležitých oblastí STEP je pozitivní. Naproti tomu se domnívá, že zvýšení míry spolufinancování priorit platformy STEP na 100 % vhodné není. Pokud nebude vyžadováno spolufinancování z vlastních prostředků, mohlo by to ohrozit dlouhodobé provádění projektů;

35. bere na vědomí dlouho očekávaný legislativní návrh nařízení o opožděných platbách, který je v souladu se stanoviskem VR z roku 2020 ke strategii pro malé a střední podniky. Uznává sice důvody pro přijetí přísných a jednotných pravidel pro platby uplatňovaných na všechny podniky po celé EU, ale domnívá se, že navrhovaná ustanovení nerozlišují mezi opožděnými platbami a dlouhými platebními lhůtami;

36. domnívá se, že to bude omezovat smluvní svobodu zejména malých a středních podniků tím, že stanovením jediné maximální platební lhůty 30 dnů pro vztahy mezi podniky bude narušena jejich svoboda coby soukromých obchodních společností sjednat si jiné platební podmínky, nehledě na jiné možnosti přístupu velkých podniků k úvěrovému a finančnímu sektoru ve srovnání s podniky malými a středními;

37. dále poukazuje na obavy některých odvětví a některých typů malých a středních podniků, že by to mohlo mít zvláště výrazný dopad na maloobchod, který je dominantním typem ve venkovštějších oblastech. Navrhuje zavádět tento záměr v postupných krocích;

38. zastává názor, že shromažďování kvantitativních údajů a sledování platebního chování prostřednictvím Střediska EU pro sledování plateb bude užitečné pro přípravu budoucích politik;

39. vyzývá veřejné orgány na všech úrovních v členských státech EU, aby šly příkladem při prosazování kultury včasných plateb ve veřejných zakázkách a aby tuto kulturu uplatňovaly v platebních praktikách určitých oblastí veřejné správy. Součástí tohoto přístupu má v maximální možné míře být včasné splnění platebních podmínek u složitějších projektů realizovaných veřejnými zadavateli a jejich subdodavateli, jako jsou stavební práce, doprava, služby IT apod. Zároveň je třeba mít na paměti, že ne vždy bude mít zadavatel tyto případy plně pod kontrolou;

Dovednosti nezbytné pro ekologickou a digitální transformaci

40. odkazuje na nedávný průzkum Eurobarometr ([2]), podle něhož malé a střední podniky označují za zdaleka největší problém nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců a jeho důsledky. Často nemají stejné zdroje jako velké společnosti, aby mohly obstát v jejich konkurenci při náboru a mohly investovat do odborné přípravy svých zaměstnanců. Proto se zejména v rámci Evropského roku dovedností 2023 musí věnovat maximální pozornost kvalifikaci a rekvalifikaci zaměstnanců malých a středních podniků, náboru kvalifikovaných pracovníků a uznávání kvalifikací;

41. uznává, že v rámci Evropského roku dovedností se malé a střední podniky spoléhají na nejrůznější dovednosti a talenty, které podporují podnikatelského ducha, jenž je hnací silou inovací, konkurenceschopnosti a růstu. Místní a regionální orgány mají dobré předpoklady k tomu, aby podporovaly regiony, zejména regiony odlehlé a venkovské, při vytváření náležitých hospodářských a sociálních podmínek, aby motivovaly mladé lidi k setrvání na jejich území;

42. zdůrazňuje, že malé a střední podniky si mohou klíčové dovednosti pro ekologickou a digitální transformaci evropského průmyslu zajistit nejlépe díky regionálním partnerstvím, sítím a klastrům. Upozorňuje na významný přínos partnerství v rámci Evropského paktu pro dovednosti, který dokládá mnoho úspěšných územních opatření v oblasti rozvoje dovedností;

43. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány musí být zapojeny do plánovaného budování center a průmyslových aliancí pro nulové čisté emise;

44. v této souvislosti vítá vytvoření rezervoáru talentů EU a naléhá na Komisi a členské státy, aby navázaly interinstitucionální partnerství s místními a regionálními orgány a s VR s cílem zajistit, aby lidé se správnou kvalifikací rychle nalezli to správné profesní uplatnění;

45. požaduje rychlejší a účinnější uznávání odborných kvalifikací státních příslušníků třetích zemí, mimo jiné prostřednictvím partnerství členských států a Komise se třetími zeměmi, za účelem zlepšení náboru pracovníků a zprostředkovávání zaměstnání;

46. požaduje, aby byla ve spolupráci s místními a regionálními orgány poskytována rychlá a cílená podpora malým a středním podnikům v odvětvích, v nichž je nedostatek pracovních sil nejpalčivější, tj. např. v pohostinství a maloobchodu. Tato podpora by měla být zaměřena na komplexní odbornou přípravu migrujících pracovníků a uprchlíků, jejíž součástí by byly jazykové kurzy a programy věnované kulturnímu povědomí;

47. konstatuje, že je důležité podporovat iniciativy v oblasti odborné přípravy na budoucí povolání, která by se zaměřovala na nové dovednosti, a je si vědom úlohy, kterou plní místní a regionální orgány při budování partnerství na místní úrovni prostřednictvím navazování vztahů s podnikatelskými organizacemi. Podotýká, že mnoho regionů se v tomto ohledu může pochlubit úspěšnými iniciativami;

48. naléhavě žádá členské státy a Komisi, aby uznaly obecný význam mentoringu jako klíčové součásti skládačky při překlenování propasti mezi vzděláním a zaměstnáním, při rozšiřování dovedností lidí, zvyšování jejich důvěry v sebe sama a motivování, mimo jiné – ne-li především – v prostředí malých a středních podniků;

Zdanění

49. považuje BEFIT za složitý a detailní návrh, který má zásadní důsledky pro vlády i podniky. Zdůrazňuje, že stávající prioritou EU je provedení směrnice Rady o zajištění globální minimální úrovně zdanění nadnárodních skupin v Unii (směrnice druhého pilíře). Uznává, že vlády a další zainteresované strany budou potřebovat čas, aby posoudily dopady této směrnice, a že případná interakce mezi směrnicí druhého pilíře a návrhem BEFIT bude vyžadovat pečlivé zvážení a rozbor;

([2]) Průzkum Eurobarometr „SMEs and skills shortages“ (Malé a střední podniky a nedostatek dovedností), listopad 2023, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2961.

50. zdůrazňuje, že má-li směrnice o stanovování převodních cen dosáhnout svého cíle, tedy omezit počet sporů týkajících se převodních cen a snížit náklady podniků na dodržování předpisů, bude třeba zajistit, aby fungovala způsobem, který bude v souladu se zásadou obvyklých tržních podmínek, a aby nevyvolala riziko rozdílů a častějších sporů s třetími zeměmi;

51. domnívá se, že faktorem úspěchu iniciativy zdanění sídla HOT (Head Office Tax) bude její schopnost učinit tento projekt pro podniky atraktivní. Aby se tak stalo, musí tento systém přinést skutečné zjednodušení a snížení nákladů na dodržování daňových předpisů;

52. domnívá se, že zejména pro drobnější malé a střední podniky působící na svých domácích trzích mohou být nová daňová pravidla stanovená v návrhu směrnice o zdanění sídla velkým přínosem, neboť by mohly být motivovány k růstu a expanzi na jednotném trhu EU, aniž by byly zbytečně zatěžovány byrokracií spojenou s dodržováním daňových předpisů. Zdůrazňuje, že potenciální výhody pro malé a střední podniky musí být úměrné administrativní zátěži a nákladům na provádění pro daňové správy v EU.

V Bruselu dne 31. ledna 2024.

předseda
Evropského výboru regionů

Vasco ALVES CORDEIRO